piątek, 17.02.2023

# Nasze 187. urodziny

Jak wiadomo naszym założycielem jest człowiek świecki, Czcigodny Sługa Boży, Bogdan Jański (ZDJĘCIE 1) – w Zgromadzeniu nazywany Bratem Starszym. Od samego początku przyświecała mu idea ścisłej współpracy zakonników ze świeckimi. Nie było to trudne, ponieważ w towarzystwie pierwszych zmartwychwstańców było owych świeckich (godnych do współpracy), całe mnóstwo. Także i oni szybko podchwycili myśl Jańskiego, aby żyć w świecie, w swoich rodzinach i zawodowych przedsięwzięciach, ale jednocześnie realizować charyzmat i misję Zgromadzenia, oraz starać się w osobistym uświęceniu kroczyć duchowością zmartwychwstańczą. Nie mieli oni jakiegoś specjalnego stroju czy emblematu, jak to jest dzisiaj, kiedy to nasi świeccy współpracownicy wyróżniają się poprzez bordowy krawat z herbem Zgromadzenia (ZDJĘCIA 2-3). Zwyczajnie, świadczyć mieli poprzez swoje dobre i uczciwe życie w świecie. Z czasem, do tej grupki pierwszych 30 braci, dołączyło także kilku księży diecezjalnych. Różnie ich nazywano: Braćmi Zrzeszonymi, Braćmi Zjednoczonymi, Braćmi Współpracownikami, Braćmi Dobrej Woli, ale na stałe przyjęła się nazwa Bracia Zewnętrzni. Ich historię możecie poznać bliżej pod tymi linkami: http://www.bzcr.cba.pl/index.php/historia, https://zmartwychwstancy.pl/aktualnosci/ii-spotkanie-braci-zewnetrznych,232. Dzisiaj chcemy Wam zaprezentować kilku z tych braci zewnętrznych, którzy towarzyszyli zmartwychwstańcom w początkach naszego Zgromadzenia.

---

Walery Wielogłowski (ZDJECIA 4-6) – (1805-1865) pochodził z Galicji. Po powstaniu listopadowym wyemigrował do Francji. W 1838 r. zamieszkał w Wersalu i odtąd był w bliskim kontakcie z Bogdanem Jańskim. W 1840 r. ukończył w Paryżu Szkołę Górniczą. Do końca życia pozostał „bratem zewnętrznym" Domku Jańskiego i przyszłych zmartwychwstańców. Uprawiał publicystykę ( Emigracja polska wobec Boga i narodu, Wrocław 1838; Polska wobec Boga, Paryż 1846). W 1849 r. wrócił do Krakowa i poświęcił się pracy religijnej, społecznej, gospodarczej, kulturalnej i oświatowej. Założył m.in. Księgarnię i Wydawnictwo Dzieł Katolickich w Krakowie. Poseł do sejmu krajowego we Lwowie (1861–62). Zmarł 11 lipca 1865 r. w Krakowie i został pochowany w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Rakowickim.

---

Cezary Augustyn Broel-Plater (ZDJECIA 7-8) – (1810-1869). Był przedstawicielem wybitnego rodu hrabiowskiego. Uczestniczył w powstaniu listopadowym na Litwie, z początku razem z Emilią Plater. Poseł na sejm 1831 r. Po upadku powstania wyemigrował do Paryża. W grudniu 1831 r. współorganizował Towarzystwo Litewskie (o rozszerzonej później nazwie: i Ziem Ruskich) i był jego prezesem do końca 1833 r. Członek Towarzystwa Literackiego oraz Rady Towarzystwa Naukowej Pomocy dla młodzieży polskiej (do 1841 r.). Przyjaźnił się z Charles'em de Montalembert. 19 grudnia 1834 r. podpisał akt założycielski Towarzystwa Braci Zjednoczonych. Wspierał finansowo Domek Jańskiego, skupiający pierwszych emigrantów polskich sposobiących się do służby religijnej dla moralnego odrodzenia emigracji. Sam jako „brat zewnętrzny" stale interesował się rozwojem Domku. Był nieoficjalnym agentem dyplomatycznym księcia Adama Czartoryskiego w Rzymie. Tam właśnie w grudniu 1838 r. zatrzymał się w „klasztorku" przyszłych zmartwychwstańców. Przygotowywał wówczas dla kurii rzymskiej materiały dotyczące prześladowania unitów pod zaborem rosyjskim. W 1842 r. ożenił się ze Stefanią Małachowską (1818–1852) i osiedlił się w miejscowości Góra w Poznańskiem. Zwolennik pracy organicznej. W powiecie śremskim zawiązał Bractwo Polskie, podejmował różne działania religijne i charytatywne. Członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Zmarł w Górze 9 lutego 1869 r.

---

Karol Królikowski – (1806-1871), syn ubogiego szlachcica, urodzony w Łaskarzewie koło Garwolina. Uczestniczył w powstaniu listopadowym. Należał do Towarzystwa Patriotycznego. Po upadku powstania przebywał w zakładzie w Awinionie, gdzie się na dobre rozpolitykował. Wydalony z zakładu przebywał w 1833 r. w Paryżu, należał tam do loży masońskiej. Wydalony następnie z Paryża, znalazł się w Bordeaux, gdzie zaczął pracę w drukarstwie. W 1835 lub 1836 r. nawiązał kontakt listowny z Jańskim, który wywarł na niego religijno–moralny wpływ i w końcu sprowadził go do Paryża. Tutaj Królikowski podjął pracę w drukarni Aleksandra Jełowickiego i Eustachego Januszkiewicza. Jednocześnie prowadził paryski Domek Jańskiego w czasie jego nieobecności i choroby (do 1840 r.). Gdy Jełowicki wycofał się ze spółki wydawniczej, Januszkiewicz przekazał drukarnię Królikowskiemu, który kontynuował z coraz mniejszym powodzeniem działalność wydawniczą i księgarską. Przyjaźnił się z Karolem Sienkiewiczem, utrzymywał kontakty z Mickiewiczem i Towiańskim. Brał udział w pracach Wydziału Historyczno–Literackiego Towarzystwa Literackiego. Organizował pomoc rodzinom po zmarłych emigrantach, tworząc w Paryżu najpierw Stowarzyszenie Podatkowe, następnie Instytucję Czci i Chleba, której był przewodniczącym. Zmarł w St. Etienne, 5 czerwca 1871 r.

---

Walerian Chełchowski (Chełkowski) – (1811-1872). Student prawa na Uniwersytecie Wileńskim, uczestnik powstania listopadowego. Przebywał na emigracji w Awinionie, a potem od lipca 1833 r. w Paryżu. Najpierw pracował jako zecer, a od 1841 r. jako poliglota i tłumacz przysięgły w sądownictwie francuskim. Zmarł w Paryżu, 30 maja 1872 r.

---

Franciszek Teodor Krahnas – (1811-1876). W 1827 r. zaczął studiować na Uniwersytecie Warszawskim prawo i administrację. Uczestniczył w powstaniu listopadowym. Członek Towarzystwa Patriotycznego. Na emigracji we Francji działał aktywnie w obozie demokratycznym (w Poitiers); był znany z poglądów antyreligijnych. W 1835 r. Wystąpił z Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Zbliżył się do Bogdana Jańskiego, pod którego wpływem nastąpiło jego nawrócenie; przez pewien czas przebywał w jego Domku, oraz studiował teologię. Członek Zjednoczenia, działał później jako emisariusz we Wrocławiu (1848 r.).

---

Józef Bohdan Zaleski (ZDJĘCIA 9-14) – (1802-1886) – poeta. Pochodził z guberni kijowskiej. Od 1820 r. studiował na Uniwersytecie Warszawskim. Już wówczas zaczął ogłaszać swoje utwory poetyckie, które zyskiwały mu uznanie. Młody Zaleski utrzymywał się z guwernerki. Zarówno w młodzieńczej, jak i późniejszej twórczości opiewał rodzinną Ukrainę. Głosił pochwałę tradycji rycersko–kozackiej, publikował dumki historyczne (Dumka hetmana Kosińskiego, Dumka Mazepy, itd.), liryki, parafrazując niekiedy ukraińską poezję ludową. Był uczestnikiem powstania listopadowego i posłem na sejm. Po klęsce powstania przebywał we Lwowie, gdzie zaprzyjaźnił się z majorem Józefem Zaleskim. Od końca lipca 1832 r. zamieszkał w Paryżu, potem w Sèvres i aktywnie uczestniczył w życiu społeczno–politycznym emigracji. W tym czasie zaprzyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem, należąc na równi z Jańskim do jego najbliższego grona. W grudniu 1834 r. był jednym z założycieli bractwa religijnego pod nazwą Braci Zjednoczonych. Na początku 1835 r. wstąpił wraz z Józefem Zaleskim do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, z którego obaj jednak wystąpili w 1837 r. Zwiedzali obaj Francję, Szwajcarię, Włochy i Ziemię Świętą. Józef Bohdan był głęboko wierny wierze katolickiej. Żywił cześć dla religijnego dzieła Jańskiego, wspomagał go materialnie, organizując takąż pomoc wśród rodaków w kraju i na emigracji. Zmarł w Villepreux, 31 marca 1886 r.

---

Ignacy Domeyko (ZDJĘCIA 15-18) – (1801-1889). W czasie studiów w Wilnie był filomatą i przyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem, który uczynił go jedną z postaci (Żegota) w III części Dziadów. Uczestnik powstania listopadowego. Po upadku powstania wyemigrował do Paryża, gdzie studiował w École des Mines. W czasie swego pierwszego pobytu w Paryżu zapisał się do Towarzystwa Braci Zjednoczonych (1834/1835). Zaangażowany przez rząd chilijski, wyjechał do Chile i tam wykładał chemię i mineralogię. Był rektorem uniwersytetu w Santiago. W tłumaczonej m.in. na język polski książce Araukania i jej mieszkańcy bronił praw tubylczego plemienia. Oprócz prac

naukowych napisał Pamiętniki (1908 r.), oraz Moje podróże (wydane w 1962–1963 r.). Zmarł w chilijskim Santiago, 23 stycznia 1889 r.

Władysław Józef Laskowicz (Lachowicz) – (1811-1891). Pochodził z Litwy, krewny i przyjaciel Domeyki. Laskowicz po odbyciu w powstaniu listopadowym kampanii litewskiej w korpusie gen. Chłapowskiego, przedostał się do Francji, gdzie przebywał w różnych zakładach wojskowych. Od 1836 r. zamieszkał w Paryżu. Studiował w Wyższej Szkole Przemysłowo–Handlowej, którą ukończył w 1839 r. Należał do braci świeckich wspierających Domek Jańskiego. Członek Towarzystwa Historyczno–Literackiego. Przyszły wieloletni prezes Instytucji Czci i Chleba. Zmarł w Paryżu, 26 czerwca 1891 r.

---

Antoni Marceli Szymański (ZDJĘCIE 19) – (1813-1894). W powstaniu listopadowym był podporucznikiem 5. Pułku strzelców pieszych. Na emigracji we Francji, w Aix–en–Provence, odbył studia prawnicze i uzyskał dyplom „licence en droit". W 1835 r. przybył do Paryża, gdzie kontynuował studia na wydziale prawa, utrzymując się z korepetycji i pisania artykułów do francuskich encyklopedii. Osiadł na stałe w Paryżu, gdzie utrzymywał przyjacielskie stosunki z Jańskim. Uzyskał obywatelstwo francuskie. Zmarł w Paryżu, 8 października 1894 r.

---

Jan Koźmian (ZDJĘCIA 20-22) – (1814-1877). Pochodził z zamożnej rodziny ziemiańskiej. Uczył się w Lublinie i w liceum w Warszawie, gdzie w 1830 r. zdał maturę. Podoficer artylerii w powstaniu listopadowym, po jego upadku wyemigrował do Francji, gdzie ukończył w roku 1838 studia prawnicze w Tuluzie. Osiedliwszy się w Paryżu utrzymywał bliskie kontakty z Mickiewiczem, Goszczyńskim, Kajsiewiczem, Jańskim i Zaleskimi, był jednym ze współwydawców pisma Hotelu Lambert „Trzeci Maj" oraz nawiązał znajomość z przedstawicielami francuskich kół katolickich (de Montalembert, Veuillot). Wraz z C. Platerem, W. Wielogłowskim i K. Królikowskim, został bratem zewnętrznym tworzącego się wówczas Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. W roku 1845 rozpoczął wydawanie ultramontańskiego czasopisma „Przegląd Poznański"; w rok później ożenił się z córką gen. D. Chłapowskiego, a po opuszczeniu niewoli pruskiej, do której wzięty został jako członek legii akademickiej wiosną 1848 r., osiedlił się w wielkopolskim majątku żony. Krytyczny wobec włoskiego ruchu zjednoczeniowego i powstania styczniowego, wrogo odnosił się zarówno do „kosmopolitycznego radykalizmu" i działalności spiskowej, jak i despotyzmu nowoczesnego państwa. Współpracował z E. Bojanowskim. Po samobójczej śmierci żony, w roku 1853, rozpoczął w 1856 r. studia teologiczne w kolegium duchownym w Rzymie, dalej w Poznaniu i wreszcie w Gnieźnie. Święcenia kapłańskie uzyskał w roku 1860, został proboszczem w Krzywiniu, następnie kapelanem sióstr Sacre Coeur w Poznaniu (do 1873 r.), dotując szkółki dla ubogich i towarzystwa dobroczynne. W 1867 r. został sekretarzem abpa M. H. Ledóchowskiego, dwa lata później otrzymał tytuł prałata domowego papieża i protonotariusza apostolskiego, a w 1870 r. już jako kanonik poznański towarzyszył arcybiskupowi w misji do pruskiej kwatery w Wersalu. Zamieszany w rzekome przygotowania zamachu na Bismarcka, po rozpoczęciu kulturkampfu został aresztowany. Po opuszczeniu więzienia, kierował ultramontańskim „Kuryerem Poznańskim" i został delegatem apostolskim na archidiecezję poznańską. Zmarł w Wenecji, 20 września 1877 r. w drodze powrotnej z Rzymu do kraju.

---

Ks. Luigi Marchetti (ZDJĘCIE 23) – (1816-?). Mało jest na jego temat informacji. Wiadomo jedynie, że urodził się w Rzymie w 1816 r. Był kapłanem diecezji rzymskiej i do posługi – jako ksiądz współpracownik – w kościele św. Klaudiusza, prowadzonym przez zmartwychwstańców, trafił 13 listopada 1842 r. Wspierał tam w duszpasterstwie bardzo gorliwie ks. Karola Kaczanowskiego CR. Jego dalsze losy nie są znane.

---

Od roku 1981 wspólnota Braci Zewnętrznych (ZDJECIA 24-26) na nowo została reaktywowana. Dzisiaj jest ona najbliżej zespolona ze zmartwychwstańcami spośród wszystkich wspólnot współpracujących ze Zgromadzeniem. Jako dzisiejsi jubilaci, życzymy naszym Drogim Braciom Zewnętrznym wszelkiego dobra i błogosławieństwa w życiu osobistym, rodzinnym i zawodowym, a za Wasze zaangażowanie i pomoc jaką nam niesiecie, serdecznie Wam dziękujemy.